

ارزیابی درونی گروه آموزشی روابط بین‌الملل دانشگاه تهران

رضا سیمبر*

علی ایلخانی پور**

گفتم آخر آئینه از بهر چیست؟
تا بدانند هر کسی کو چیست؟ کیست؟
(مولوی)

چکیده

یکی از راه‌های بهبود کیفیت آموزش روابط بین‌الملل و علوم سیاسی در دانشگاه‌های کشور آگاهی دقیق و جامع از نقاط قوت و ضعف گروه‌های آموزشی دانشگاه‌ها و برنامه‌ریزی برای رفع کاستی‌ها و ارتقای نقاط قوت آنهاست؛ از این رو ارزیابی درونی گروه‌های آموزشی یکی از راه‌های تحقق این مهم است. ارزیابی درونی گروه‌ها یکی از شیوه‌هایی است که استفاده از

---

* استاد گروه علوم سیاسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه گیلان
(rezasimbar@hotmail.com)

** استادیار گروه علوم سیاسی دانشگاه شهید باهنر (ره) کرمان.
تاریخ دریافت: 1391/1/29 تاریخ پذیرش: 1391/12/13
فصلنامه پژوهش‌های روابط بین‌الملل، دوره نخست، شماره نهم، پاییز 1392، صص 37-9.

نتایج حاصل از آن می‌تواند به ارتقای کیفیت آموزش و پژوهش رشته کمک کند. بررسی این مهم مستلزم استفاده از نقطه‌نظرات دانشجویان، استادان و کاربرانی است که در ارتباط مستقیم با این الگو قرار خواهند گرفت. در این مقاله نویسندگان با استفاده از کار پیمایشی به ارزیابی درونی روش آموزش سنتی روابط بین‌الملل در دانشگاه تهران از دیدگاه دانشجویان دوره دکتری این دانشگاه و شناسایی نقاط قوت و ضعف این شیوه آموزش پرداخته‌اند.

واژه‌های کلیدی: برنامه‌ریزی آموزشی، ارزیابی درونی، کیفیت آموزش و پژوهش.

مقدمه

برای آموزش عالی به طور اعم و نظام‌های دانشگاهی به طور اخص سه کارکرد اصلی در نظر گرفته می‌شود که عبارتند از: تولید دانش، نشر و تسهیل و کاربرد آن؛ تربیت نیروی انسانی و عرضه خدمات تخصصی. در راستای کارکردهای یادشده از دانشگاه‌ها انتظار می‌رود که عملکردشان پاسخ‌گوی نیازهای فردی و جامعه باشد و پس از آن نقش قابل توجهی در توسعه پایدار کشور ایفا کنند (بازرگان و حجازی و اسحاقی، 1386: 7). از سوی دیگر به گفته بازرگان (1386) در دوران حاضر دانشگاه‌ها با چالش‌های مختلفی از قبیل جهانی شدن و توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات روبه‌رو شده‌اند. در این وضعیت چنانچه دانشگاه‌ها بخواهند به طور مطلوب به ایفای مأموریت خود پردازند، لازم است اطمینان‌دهنده خود (جامعه، دولت، اعضای هیئت علمی، دانشجویان) را نسبت به این موضوع که کوشش‌های دانشگاهی کیفیت لازم را دارد، جلب کنند.

ارزیابی درونی و مستمر گروه‌های آموزشی یکی از راهکارهای شناخته شده و معمول برای آگاهی از کیفیت نظام‌های آموزشی و برنامه‌ریزی برای بهبود و ارتقای کیفیت آنهاست (بازرگان و حجازی و اسحاقی، 1386: 7). در این راستا ارزیابی آموزش عالی یکی از سه مأموریت اصلی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است که در قوانین پنج‌ساله برنامه توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، به‌ویژه قانون برنامه سوم و چهارم و نیز در قانون وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مورد تأکید قرار گرفته است. بدون استقرار نظام تضمین کیفیت آموزش عالی، کشور ما قادر به همراهی فعال با روندهای پرشتاب علمی در مقیاس جهانی نخواهد بود. دانشگاه‌های ما تنها از طریق بهبود مدام کیفیت می‌توانند به جایگاهی درخور ارتقا

پیدا کنند و با تولید و انتقال دانش و خدمات تخصصی خود، به توسعه همه‌جانبه کشور یاری برسانند (فراستخواه، 1388: 1). توسعه آموزش عالی می‌تواند در توسعه منابع انسانی جامعه نقش مؤثری داشته باشد؛ بنابراین از نظام آموزشی بدون کارایی درونی نمی‌توان انتظار عملکرد مؤثر داشت. سازوکار ارزشیابی وسیله‌ای است که کمک می‌کند نیازهای نظام مورد ارزشیابی شناسایی شود، بر اساس این نیازها، هدف‌گذاری شده و برنامه‌ریزی مطلوب تدوین شود. از طریق این سازوکار شرایط لازم برای شفافیت عملکرد و پاسخ‌گویی نظام فراهم می‌شود (پرداختچی و همکاران، 1386: 49).

در این میان ارزیابی درونی عبارت است از فرایند جمع‌آوری و مدیریت منظم اطلاعات و تحلیل انتقادی آنها بر اساس نقاط قوت و ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها راجع به یک برنامه یا واحد آموزشی. اطلاعات از طریق مدیریت و یا همه اعضای هیئت علمی و دست‌اندرکاران برنامه یا واحد و یا نظرخواهی از دانشجویان، فارغ‌التحصیلان و در صورت لزوم کارفرمایان جمع‌آوری می‌شود. در فرایند ارزیابی درونی هر گروه آموزشی ضمن شناسایی نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و عوامل بازدارنده توسعه گروه، اعضای هیئت علمی را برانگیخته تا با دلبستگی به سرنوشت گروه بر اساس نتایج ارزیابی درونی و ضمن آینده‌نگری، برای بهبود کیفیت فعالیت‌های گروه آموزشی برنامه‌ریزی کنند. همچنین برای اجرای برنامه، پیشنهادها مناسب عرضه کنند (بازرگان و حجازی و اسحاقی، 1386: 8).

ارزیابی، فرایند تعیین، تهیه و گردآوری داده‌ها و اطلاعات به منظور قضاوت و تصمیم‌گیری برای بهبودی امور آموزشی است. بر این اساس، هدف اصلی ارزیابی درونی فراهم‌آوردن اطلاعات مناسب، مرتبط و به‌روز درباره واحد آموزشی است تا برای اصلاح نقطه ضعف‌ها و بهبود کیفیت از طریق ایجاد دلبستگی و مشارکت مستقیم خود اعضای واحد مورد ارزیابی، مورد استفاده قرار بگیرد (بازرگان و حجازی و اسحاقی، 1386: 14). در این مقاله گروه روابط بین‌الملل دانشگاه تهران از طریق کار پیمایشی و از دیدگاه دانشجویان مقطع دکتری آن مورد ارزیابی قرار گرفته است.

1. ارزیابی گروه‌های روابط بین‌الملل از طریق پیمایش

دانشجویان یکی از منابع مهم اطلاعاتی گروه‌های آموزشی روابط بین‌الملل هستند. در ارزیابی درونی گروه آموزشی روابط بین‌الملل دانشگاه تهران حدود 20 نشانگر در نظر گرفته شده‌اند که اطلاعات آنها از طریق دانشجویان باید جمع‌آوری می‌شود. سؤالات مربوط به پرسشنامه دانشجویان بیشتر کیفی طراحی شده‌اند. در این شیوه، انتخاب دانشجو و روش جمع‌آوری اطلاعات بسیار مهم است. این پرسشنامه در اختیار دانشجویان دختر و پسر تحصیلات تکمیلی دوره دکتری قرار داده شده است. پرسشنامه با هدف برآورد میزان رضایت دانشجویان و شناخت ایشان از وضعیت آموزشی گروه طراحی شده و درصدد به‌دست‌آوردن برآوردی کلی از کیفیت آموزش و به‌طورکلی میزان رضایت دانشجویان از شیوه‌های تدریس و تناسب محتوی آموزشی با نیاز دانشجویان و بازار کار است. در پرسشنامه طراحی شده سؤالاتی «بسته» در اختیار پرسش‌شوندگان قرار گرفته است و دانشجویان از میان سؤالات مشخص، به یکی از پاسخ‌های از پیش طراحی شده پاسخ می‌گویند.

1-1. سؤال اصلی

* آیا دانشجویان از عملکرد آموزشی گروه روابط بین‌الملل دانشگاه تهران رضایت دارند؟

1-2. سؤالات فرعی

* آیا محتوی آموزشی با نیاز و علاقمندی شخصی دانشجویان و نیاز بازار کار تناسب دارد؟

* آیا دانشجویان از شیوه‌های سنتی آموزش در گروه مورد مطالعه به لحاظ شکل و محتوی رضایت دارند؟

* آیا از فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات استفاده کافی و مناسبی در امر آموزش صورت می‌گیرد؟

* نیازها و تقاضاهای آموزشی دانشجویان که به آن در شیوه کنونی پاسخ کافی و مناسب داده نمی‌شود، کدام است؟

2. روش‌شناسی، جمعیت، نمونه‌گیری و متغیرهای پیمایش

اطلاعات این بخش برگرفته از پیمایش صورت‌گرفته توسط مؤلفان است. این مطالعه بر اساس یک نمونه 15 نفره از دانشجویان پسر و دختر دوره دکتری روابط بین‌الملل در نیم‌سال اول سال تحصیلی 1390-1391 در دانشگاه تهران است. روش نمونه‌گیری در این تحقیق غیرتصادفی است.¹ و از نوع در دسترس است. در این پیمایش از نمونه‌های داوطلب که روشی رایج است، استفاده شد. یعنی پرسشنامه به صورت حضوری به داوطلبان علاقمند به همکاری ارائه شد. تعداد پرسشنامه‌های توزیع‌شده و تعداد پاسخ‌های دریافت‌شده در جدولی مرتب شد و سعی شد که با جمع‌آوری پاسخنامه‌های بیشتر بر پایایی یافته‌های تحقیق افزوده شود. برای افزایش پایایی پیمایش تمهیدات و روش‌های افزایش پایایی هم در مرحله طراحی پرسشنامه و هم در مرحله تحلیل نتایج در نظر گرفته شد تا پایایی پیمایش حفظ شود و پژوهش دارای درجه بالایی از اعتبار باشد. در این مقاله متغیرهای مورد بررسی شامل عواملی مانند نقش روش تدریس استادان، تنوع دروس، استفاده از فناوری‌های اطلاعات و روزآمد بودن محتوی دروس در رضایت دانشجویان، انگیزه دانشجویان برای یادگیری، افزایش اطلاعات عمومی و شناخت دانشجویان از تحولات جامعه است. که در این قسمت به چگونگی سنجش این متغیرها می‌پردازیم.

2-1. نحوه استخراج و تحلیل نشانگرهای مربوط به پرسشنامه دانشجویان

مقیاس برای بیشتر نشانگرها «رتبه‌ای» است، و مقیاس نشانگر در مورد تناسب دروس عملی، نظری و آزمایشگاهی «اسمی» است. همچنین «معیار» برای مقایسه پاسخ‌ها برای نشانگرهای «رتبه‌ای» به شرح زیر است:

مطلوب: میانگین پاسخ‌های داده‌شده (امتیاز نشانگر) بین 3-2/32 باشد؛

نسبتاً متوسط: میانگین پاسخ‌های داده‌شده (امتیاز نشانگر) بین 2/32-1/66

1. مناسب‌ترین جامعه برای بررسی آن است که کل جامعه تحت مطالعه قرار گیرند؛ به عبارتی سرشماری انجام شود. در این حال جمعیت آماری برابر با جمعیت کل جامعه خواهد بود؛ اما معمولاً محدودیت‌های زمانی و اعتباری (هزینه‌ها)، دقت در گردآوری داده‌ها و کنترل آن، نیروی انسانی و تجهیزات و امکانات سبب استفاده از نمونه‌گیری برای سرشماری است.

باشد؛

نامطلوب: میانگین پاسخ‌های داده‌شده (امتیاز نشانگر) بین $1-1/66$ باشد.

2-2. نحوه استخراج داده‌ها با مقیاس «رتبه‌ای»

1. به هریک از گزینه‌ها (کم، متوسط و زیاد) وزن عددی از 1 تا 3 داده می‌شود (زیاد=3، متوسط=2، و کم=1)؛
2. بر اساس پرسشنامه‌ها، فراوانی¹ پاسخ‌های داده‌شده به هر گزینه مشخص شود؛
3. با توجه به فرمول میانگین² که در زیر آمده است امتیاز هر سؤال با مقیاس «رتبه‌ای» محاسبه می‌شود.

تعداد پاسخ‌گویان ÷ مجموع (فراوانی هر گزینه × وزن عددی مربوط به آن).
میانگین امتیاز به دست آمده از جامعه دانشجویان به عنوان امتیاز کلی نشانگر منظور و با طیف سه قسمتی که به عنوان «معیار» ارائه شده مطابقت داده می‌شود و سطح مطلوب بودن نشانگر تعیین می‌شود.

2-3. نحوه استخراج داده‌ها با مقیاس «اسمی»

در مورد میزان تناسب دروس عملی، نظری و آزمایشگاهی (کارگاهی) در برنامه‌های درسی دوره، معیار سنجش به قرار زیر است:
مطلوب: 90 درصد و بیشتر افراد به گویه 1 پاسخ داده‌اند؛
نسبتاً مطلوب: 70-90 درصد افراد به گویه 1 پاسخ داده‌اند؛
نامطلوب: کمتر از 70 درصد افراد به گویه 1 پاسخ داده‌اند.

2-4. نحوه استخراج داده

1. ابتدا باید مشخص شود که چند نفر از افراد پاسخ‌دهنده به گویه 1، یعنی مطلوب‌ترین حالت، پاسخ بلی داده‌اند؛
2. درصد افرادی که پاسخ مثبت داده‌اند، محاسبه شود؛
$$X = 100 \times \text{کل افراد پاسخ‌دهنده} \div \text{تعداد افرادی که پاسخ مثبت داده‌اند}.$$

1. Frequency
2. Mean

3. تحلیل داده

درصد به دست آمده با طیف ارائه شده در قسمت «معیار» مطابقت داده می‌شود تا مشخص شود که این نشانگر در چه سطحی از مطلوبیت قرار دارد (بازرگان و حجازی و اسحاقی، 1386: 216-200).

4. اطلاعات اولیه و یافته‌های پیمایش

4-1. تا چه اندازه اهداف گروه با نیازهای فردی و انتظارات دانشجویان در این

رشته تناسب دارد؟

بر اساس این سؤال 5 نفر (33.3%) از حجم نمونه به میزان کم، 7 نفر (46.7%) به میزان متوسط و 1 نفر (6.7%) به میزان زیاد معتقدند که اهداف گروه با نیازهای افراد تناسب دارد، از این نظر میانه فراوانی افراد حجم نمونه در میان پاسخ‌گویانی است که گزینه متوسط را انتخاب کرده‌اند و نیز بالاترین فراوانی (مد) پاسخ‌ها در میان کسانی است که گزینه متوسط را انتخاب کرده‌اند. امتیاز این نشانگر که همان میانگین پاسخ‌های داده شده بر اساس فرمول محاسبه میانگین پس از اعمال وزن عددی مربوط است، عدد 1/69 را نشان می‌دهد، این عدد بر اساس «معیار» در نظر گرفته شده در پیمایش و به واسطه قرار داشتن بین اعداد 1/66-2/32 حاکی از وجود وضعیتی نسبتاً مطلوب و رضایت نسبی دانشجویان از تناسب اهداف گروه با نیازها و انتظارات ایشان است.

تا چه اندازه اهداف گروه با نیازهای فردی و انتظارات دانشجویان در این رشته تناسب دارد؟					
		فراوانی	درصد	درصد پاسخ‌های صحیح	درصد تجمعی
پاسخ	کم	5	33.3	38.5	38.5
	متوسط	7	46.7	53.8	92.3
	زیاد	1	6.7	7.7	100.0
	بی‌پاسخ	2	13.3		
		مجموع	15	100.0	

5. رضایت از روش تدریس اعضای هیئت علمی

5-1. متناسب بودن روش‌های تدریس اعضای هیئت علمی با محتوای درسی

بر اساس این سؤال 4 نفر (26.7%) از حجم نمونه به میزان کم، 11 نفر (73.3%) به

میزان متوسط، معتقدند که روش‌های تدریس اعضای هیئت‌علمی با محتوای درسی تناسب دارد از این نظر میانه فراوانی افراد حجم نمونه در میان پاسخ‌گویانی است که گزینه متوسط را انتخاب کرده‌اند و نیز بالاترین فراوانی (مد) پاسخ‌ها در میان کسانی است که گزینه متوسط را انتخاب کرده‌اند. امتیاز این نشانگر که همان میانگین پاسخ‌های داده‌شده بر اساس فرمول محاسبه میانگین پس از اعمال وزن عددی مربوط است، عدد $1/73$ را نشان می‌دهد، این عدد بر اساس «معیار» در نظر گرفته شده در پیمایش و به واسطه قراردادن بین اعداد $1/66-2/32$ حاکی از وجود وضعیتی نسبتاً مطلوب و رضایت نسبی دانشجویان از روش تدریس استادان با توجه به محتوای درس است.

متناسب بودن روش‌های تدریس اعضای هیئت‌علمی با محتوای درسی					
		فراوانی	درصد	درصد پاسخ‌های صحیح	درصد تجمعی
پاسخ	کم	4	26.7	26.7	26.7
	متوسط	11	73.3	73.3	100.0
	زیاد	0	0	0	0
	مجموع	15	100.0	100.0	

2-5. روش‌های تدریس انگیزه یادگیری را در دانشجو تقویت می‌کنند؟

بر اساس این سؤال 9 نفر (60%) از حجم نمونه به میزان کم، 5 نفر (33.3%) به میزان متوسط و 1 نفر (6.7%) به میزان زیاد معتقدند که روش‌های تدریس انگیزه یادگیری را در دانشجو تقویت می‌کند، از این نظر میانه فراوانی افراد حجم نمونه در میان پاسخ‌گویانی است که گزینه کم را انتخاب کرده‌اند و نیز بالاترین فراوانی (مد) پاسخ‌ها در میان کسانی است که گزینه کم را انتخاب کرده‌اند. امتیاز این نشانگر که همان میانگین پاسخ‌های داده‌شده بر اساس فرمول محاسبه میانگین پس از اعمال وزن عددی مربوط است، عدد $1/46$ را نشان می‌دهد، این عدد بر اساس «معیار» در نظر گرفته شده در پیمایش و به واسطه قراردادن بین اعداد $1-1/66$ حاکی از وجود وضعیتی نامطلوب و عدم تقویت انگیزه یادگیری در دانشجویان با استفاده از روش‌های فعلی تدریس است.

روش‌های تدریس انگیزه یادگیری را در دانشجو تقویت می‌کنند؟					
		فراوانی	درصد	درصد پاسخ‌های صحیح	درصد تجمعی
پاسخ	کم	9	60.0	60.0	60.0
	متوسط	5	33.3	33.3	93.3
	زیاد	1	6.7	6.7	100.0
	مجموع	15	100.0	100.0	

5-3. روش‌های تدریس متناسب با اهداف درس انتخاب می‌شوند؟

بر اساس این سؤال، از حجم نمونه، 5 نفر (33.3%) به میزان کم و 9 نفر (60%) به میزان متوسط معتقدند که روش‌های تدریس متناسب با اهداف درس انتخاب می‌شوند، از این نظر میانه فراوانی افراد حجم نمونه در میان پاسخ‌گویانی است که گزینه متوسط را انتخاب کرده‌اند و نیز بالاترین فراوانی (مد) پاسخ‌ها در میان کسانی است که گزینه متوسط را انتخاب کرده‌اند. امتیاز این نشانگر که همان میانگین پاسخ‌های داده‌شده بر اساس فرمول محاسبه میانگین پس از اعمال وزن عددی مربوط است، عدد $1/64$ را نشان می‌دهد، این عدد بر اساس «معیار» در نظر گرفته شده در پیمایش و به واسطه قراردادن بین اعداد $1-1/66$ حاکی از وجود وضعیتی نامطلوب و تناسب اندک روش‌های تدریس استادان با محتوی درسی است.

روش‌های تدریس متناسب با اهداف درس انتخاب می‌شوند؟					
		فراوانی	درصد	درصد پاسخ‌های صحیح	درصد تجمعی
پاسخ	کم	5	33.3	35.7	35.7
	متوسط	9	60.0	64.3	100.0
	زیاد	0	0	0	0
	بی‌پاسخ	1	6.7		
مجموع		15	100.0	100.0	

5-4. اعضای هیئت‌علمی از روش‌های متنوع تدریس استفاده می‌کنند؟

بر اساس این سؤال از حجم نمونه 8 نفر (53.3%) به میزان کم، 5 نفر (33.3%) به میزان متوسط و 2 نفر (13.3%) به میزان زیاد معتقدند که اعضای هیئت‌علمی از روش‌های متنوع برای تدریس استفاده می‌کنند. از این نظر میانه فراوانی افراد حجم نمونه در میان پاسخ‌گویانی است که گزینه کم را انتخاب کرده‌اند و نیز بالاترین

فراوانی (مد) پاسخ‌ها در میان کسانی است که گزینه کم را انتخاب کرده‌اند. امتیاز این نشانگر که همان میانگین پاسخ‌های داده‌شده بر اساس فرمول محاسبه میانگین پس از اعمال وزن عددی مربوط است، عدد $1/6$ را نشان می‌دهد، این عدد بر اساس «معیار» در نظر گرفته شده در پیمایش و به واسطه قراردادن بین اعداد $1-1/66$ حاکی از وجود وضعیتی نامطلوب و تنوعی اندک در روش تدریس استادان است.

اعضای هیئت علمی از روش‌های متنوع تدریس استفاده می‌کنند؟					
		فراوانی	درصد	درصد پاسخ‌های صحیح	درصد تجمعی
پاسخ	کم	8	53.3	53.3	53.3
	متوسط	5	33.3	33.3	86.7
	زیاد	2	13.3	13.3	100.0
	مجموع	15	100.0	100.0	

5-5. روش‌های تدریس به درک بهتر مطلب کمک می‌کنند؟

بر اساس این سؤال از حجم نمونه 5 نفر (33.3%) به میزان کم، 6 نفر (40%) به میزان متوسط و 4 نفر (26.7%) به میزان زیاد معتقدند که روش‌های تدریس به درک بهتر مطلب کمک می‌کند، از این نظر میانه فراوانی افراد حجم نمونه در میان پاسخ‌گویانی است که گزینه کم را انتخاب کرده‌اند و نیز بالاترین فراوانی (مد) پاسخ‌ها در میان کسانی است که گزینه کم را انتخاب کرده‌اند. امتیاز این نشانگر که همان میانگین پاسخ‌های داده‌شده بر اساس فرمول محاسبه میانگین پس از اعمال وزن عددی مربوط است، عدد $1/93$ را نشان می‌دهد، این عدد بر اساس «معیار» در نظر گرفته شده در پیمایش و به واسطه قراردادن بین اعداد $1/66-2/32$ حاکی از وجود وضعیتی نسبتاً مطلوب است و دانشجویان بر این باور هستند که روش تدریس استادان به طور متوسط در فهم بهتر ایشان از مطالب آموزشی مؤثر است.

روش‌های تدریس به درک بهتر مطلب کمک می‌کنند؟					
		فراوانی	درصد	درصد پاسخ‌های صحیح	درصد تجمعی
پاسخ	کم	5	33.3	33.3	33.3
	متوسط	6	40.0	40.0	73.3
	زیاد	4	26.7	26.7	100.0
	مجموع	15	100.0	100.0	

6. میزان استفاده اعضای هیئت‌علمی از طرح درس مناسب

6-1. تا چه اندازه اعضای هیئت‌علمی در ارائه مطالب به اهداف عملکردی (رفتاری)

توجه دارند؟

بر اساس این سؤال، از حجم نمونه 6 نفر (40%) به میزان کم، 7 نفر (46.7%) به میزان متوسط، 1 نفر (6.7%) به میزان زیاد معتقدند که اعضای هیئت‌علمی در ارائه مطالب به اهداف عملکردی (رفتاری) توجه دارند، از این نظر میانه فراوانی افراد حجم نمونه در میان پاسخ‌گویانی است که گزینه متوسط را انتخاب کرده‌اند و نیز بالاترین فراوانی (مد) پاسخ‌ها در میان کسانی است که گزینه متوسط را انتخاب کرده‌اند. امتیاز این نشانگر که همان میانگین پاسخ‌های داده‌شده بر اساس فرمول محاسبه میانگین پس از اعمال وزن عددی مربوط است، عدد $1/64$ را نشان می‌دهد، این عدد بر اساس «معیار» در نظر گرفته شده در پیمایش و به واسطه قرارداد داشتن بین اعداد $1-1/66$ حاکی از وجود وضعیتی نامطلوب و کم توجهی استادان به اهداف عملکردی (رفتاری) در تدریس خود است.

تا چه اندازه اعضای هیئت‌علمی در ارائه مطالب به اهداف عملکردی (رفتاری) توجه دارند؟					
		فراوانی	درصد	درصد پاسخ‌های صحیح	درصد تجمعی
پاسخ	کم	6	40.0	42.9	42.9
	متوسط	7	46.7	50.0	92.9
	زیاد	1	6.7	7.1	100.0
بی‌پاسخ		1	6.7		
مجموع		15	100.0	100.0	

6-2. تا چه اندازه فعالیت‌های دانشجویان در ارائه درس در نظر گرفته می‌شود؟

بر اساس این سؤال از حجم نمونه 5 نفر (33.3%) به میزان کم، 6 نفر (40%) به

میزان متوسط و 4 نفر (26.7%) به میزان زیاد معتقدند که فعالیت‌های دانشجویان در ارائه درس در نظر گرفته می‌شود، از این نظر میانه فراوانی افراد حجم نمونه در میان پاسخ‌گویانی است که گزینه متوسط را انتخاب کرده‌اند و نیز بالاترین فراوانی (مد) پاسخ‌ها در میان کسانی است که گزینه متوسط را انتخاب کرده‌اند. امتیاز این نشانگر که همان میانگین پاسخ‌های داده‌شده بر اساس فرمول محاسبه میانگین پس از اعمال وزن عددی مربوط است، عدد 1/93 را نشان می‌دهد، این عدد بر اساس «معیار» در نظر گرفته شده در پیمایش و به واسطه قراردادن بین اعداد 1/66-2/32 حاکی از وجود وضعیتی نسبتاً مطلوب و در نظر گرفتن نسبی مشارکت و فعالیت دانشجویان در ارائه درس است.

تا چه اندازه فعالیت‌های دانشجویان در ارائه درس در نظر گرفته می‌شود؟					
		فراوانی	درصد	درصد پاسخ‌های صحیح	درصد تجمعی
پاسخ	کم	5	33.3	33.3	33.3
	متوسط	6	40.0	40.0	73.3
	زیاد	4	26.7	26.7	100.0
	مجموع	15	100.0	100.0	

3-6. تا چه اندازه اعضای هیئت علمی در ارائه درس از مواد و ابزار آموزشی

مناسب استفاده می‌کنند؟

بر اساس این سؤال از حجم نمونه 9 نفر (60%) به میزان کم، 5 نفر (33.3%) به میزان متوسط و 1 نفر (6.7%) به میزان زیاد معتقدند که اعضای هیئت علمی در ارائه درس از مواد و ابزار مناسب آموزشی استفاده می‌کنند، از این نظر میانه فراوانی افراد حجم نمونه در میان پاسخ‌گویانی است که گزینه کم را انتخاب کرده‌اند و نیز بالاترین فراوانی (مد) پاسخ‌ها در میان کسانی است که گزینه کم را انتخاب کرده‌اند. امتیاز این نشانگر که همان میانگین پاسخ‌های داده‌شده بر اساس فرمول محاسبه میانگین پس از اعمال وزن عددی مربوط است، عدد 1/46 را نشان می‌دهد، این عدد بر اساس «معیار» در نظر گرفته شده در پیمایش و به واسطه قراردادن بین اعداد 1-1/66 حاکی از وجود وضعیتی نامطلوب و عدم استفاده یا استفاده اندک استادان از مواد و ابزار مناسب برای تدریس است.

تا چه اندازه اعضای هیئت علمی در ارایه درس از مواد و ابزار آموزشی مناسب استفاده می کنند؟					
		فراوانی	درصد	درصد پاسخ های صحیح	درصد تجمعی
پاسخ	کم	9	60.0	60.0	60.0
	متوسط	5	33.3	33.3	93.3
	زیاد	1	6.7	6.7	100.0
	مجموع	15	100.0	100.0	

4-6. تا چه اندازه قبل از تدریس، ارزیابی از آموخته های قبلی دانشجویان،

به وسیله اعضای هیئت علمی بررسی شده است؟

بر اساس این سؤال، از حجم نمونه 6 نفر (40%) به میزان کم، 7 نفر (46.7%) به میزان متوسط، 1 نفر (6.7%) به میزان زیاد معتقدند که قبل از تدریس نحوه ارزیابی از آموخته ها به وسیله اعضای هیئت علمی مشخص شده است، از این نظر، میانه فراوانی افراد حجم نمونه در میان پاسخ گویانی است که گزینه متوسط را انتخاب کرده اند و نیز بالاترین فراوانی (مد) پاسخ ها در میان کسانی است که گزینه متوسط را انتخاب کرده اند. امتیاز این نشانگر که همان میانگین پاسخ های داده شده بر اساس فرمول محاسبه میانگین پس از اعمال وزن عددی مربوط است، عدد $1/64$ را نشان می دهد، این عدد بر اساس «معیار» در نظر گرفته شده در پیمایش و به واسطه قراردادن بین اعداد $1-1/66$ حاکی از وجود وضعیتی نامطلوب و ارزیابی اندک استادان از آموخته های دانشجویان قبل از تدریس است.

تا چه اندازه قبل از تدریس، ارزیابی از آموخته های قبلی دانشجویان، به وسیله اعضای هیئت علمی بررسی شده است؟					
		فراوانی	درصد	درصد پاسخ های صحیح	درصد تجمعی
پاسخ	کم	6	40.0	42.9	42.9
	متوسط	7	46.7	50.0	92.9
	زیاد	1	6.7	7.1	100.0
	بی پاسخ	1	6.7		
	مجموع	15	100.0	100.0	

5-6. تا چه اندازه از استفاده فناوری اطلاعات و ارتباطات توسط اعضای

هیئت علمی در تدریس رضایت دارید؟

بر اساس این سؤال، از حجم نمونه 10 نفر (66.7%) به میزان کم، 5 نفر (33.3%) به میزان متوسط، از استفاده فناوری اطلاعات و ارتباطات به وسیله اعضای هیئت علمی در تدریس رضایت دارند، از این نظر میانه فراوانی افراد حجم نمونه در میان پاسخ گویانی است که گزینه کم را انتخاب کرده اند و نیز بالاترین فراوانی (مد) پاسخ ها در میان کسانی است که گزینه کم را انتخاب کرده اند. امتیاز این نشانگر که همان میانگین پاسخ های داده شده بر اساس فرمول محاسبه میانگین پس از اعمال وزن عددی مربوط است، عدد 1/33 را نشان می دهد، این عدد بر اساس «معیار» در نظر گرفته شده در پیمایش و به واسطه قراردادن بین اعداد 1-1/66 حاکی از وجود وضعیتی نامطلوب و عدم استفاده یا استفاده اندک استادان از فناوری های اطلاعات و ارتباطات در آموزش است.

تا چه اندازه از استفاده فناوری اطلاعات و ارتباطات توسط اعضای هیئت علمی در تدریس رضایت دارید؟

		فراوانی	درصد	درصد پاسخ های صحیح	درصد تجمعی
پاسخ	کم	10	66.7	66.7	66.7
	متوسط	5	33.3	33.3	100.0
	زیاد	0	0	0	0
	مجموع	15	100.0	100.0	

7. آیا آزمون میان ترم از پیشرفت تحصیلی دانشجویان انجام می شود؟

بر اساس این سؤال از حجم نمونه 11 نفر (73.3%) به میزان کم و 4 نفر (26.7%) به میزان متوسط معتقدند که آزمون میان ترم از پیشرفت تحصیلی دانشجویان در همه مراحل تدریس انجام می شود، از این نظر میانه فراوانی افراد حجم نمونه در میان پاسخ گویانی است که گزینه کم را انتخاب کرده اند و نیز بالاترین فراوانی (مد) پاسخ ها در میان کسانی است که گزینه کم را انتخاب کرده اند. امتیاز این نشانگر که همان میانگین پاسخ های داده شده بر اساس فرمول محاسبه میانگین پس از اعمال وزن عددی مربوط است، عدد 1/26 را نشان می دهد، این عدد بر اساس «معیار» در نظر گرفته شده در پیمایش و به واسطه قراردادن بین اعداد 1-1/66 حاکی از

وجود وضعیتی نامطلوب و تأکید اندک استادان بر ارزیابی دانشجویان در قالب میان‌ترم است.

آیا آزمون میان‌ترم از پیشرفت تحصیلی دانشجویان انجام می‌شود؟					
		فراوانی	درصد	درصد پاسخ‌های صحیح	درصد تجمعی
پاسخ	کم	11	73.3	73.3	73.3
	متوسط	4	26.7	26.7	100.0
	زیاد	0	0	0	0
	مجموع	15	100.0	100.0	

1-7. آیا از ارزشیابی پایانی برای آشنایی دانشجویان با میزان کسب دانش و معلومات استفاده می‌شود؟

بر اساس این سؤال از حجم نمونه 7 نفر (46.7%) به میزان کم، 6 نفر (40%) به میزان متوسط و 1 نفر (6.7%) به میزان زیاد معتقدند که ارزشیابی پایانی برای آشنایی دانشجویان با میزان کسب دانش و معلومات استفاده می‌شود، از این نظر میانه فراوانی افراد حجم نمونه در میان پاسخ‌گویانی است که گزینه کم را انتخاب کرده‌اند و نیز بالاترین فراوانی (مد) پاسخ‌ها در میان کسانی است که گزینه کم را انتخاب کرده‌اند. امتیاز این نشانگر که همان میانگین پاسخ‌های داده‌شده بر اساس فرمول محاسبه میانگین پس از اعمال وزن عددی مربوط است، عدد $1/57$ را نشان می‌دهد، این عدد بر اساس «معیار» در نظر گرفته شده در پیمایش و به واسطه قراردادن بین اعداد $1-1/66$ حاکی از وجود وضعیتی نامطلوب و تأکید اندک استادان بر ارزیابی دانشجویان در قالب آزمون پایان ترم است.

آیا از ارزشیابی پایانی برای آشنایی دانشجویان با میزان کسب دانش و معلومات استفاده می‌شود؟					
		فراوانی	درصد	درصد پاسخ‌های صحیح	درصد تجمعی
پاسخ	کم	7	46.7	50.0	50.0
	متوسط	6	40.0	42.9	92.9
	زیاد	1	6.7	7.1	100.0
	بی‌پاسخ	1	6.7		
مجموع		15	100.0	100.0	

7-2. آیا به غیر از آزمون از تکلیف و گزارش در ارزشیابی علمی دانشجویان

استفاده می‌شود؟

بر اساس این سؤال از حجم نمونه 1 نفر (6.7%) به میزان کم، 7 نفر (46.7%) به میزان متوسط و 6 نفر (40%) به میزان زیاد معتقدند که به غیر از آزمون از تکلیف و گزارش در ارزشیابی علمی دانشجویان استفاده می‌شود، از این نظر میانه فراوانی افراد حجم نمونه در میان پاسخ‌گویانی است که گزینه متوسط را انتخاب کرده‌اند و نیز بالاترین فراوانی (مد) پاسخ‌ها در میان کسانی است که گزینه متوسط را انتخاب کرده‌اند. امتیاز این نشانگر که همان میانگین پاسخ‌های داده‌شده بر اساس فرمول محاسبه میانگین پس از اعمال وزن عددی مربوط است، عدد 2/35 را نشان می‌دهد، این عدد بر اساس «معیار» در نظر گرفته شده در پیمایش و به واسطه قرارداد داشتن بین اعداد 1/66-2/32 حاکی از وجود وضعیتی نسبتاً مطلوب و این واقعیت است که استادان به طور متوسط و نسبتاً مطلوبی در قالب تکالیف و گزارش‌هایی به ارزیابی دانشجویان می‌پردازند.

آیا به غیر از آزمون از تکلیف، گزارش در ارزشیابی علمی دانشجویان استفاده می‌شود؟					
		فراوانی	درصد	درصد پاسخ‌های صحیح	درصد تجمعی
پاسخ	کم	1	6.7	7.1	7.1
	متوسط	7	46.7	50.0	57.1
	زیاد	6	40.0	42.9	100.0
	بی‌پاسخ	1	6.7		
مجموع		15	100.0	100.0	

8. تناسب رشته‌های آموزشی با نیاز جامعه و تحولات روز

8-1. تا چه اندازه رشته‌ها و دوره‌های آموزشی متناسب با تحولات علمی طراحی

شده‌اند؟

بر اساس این سؤال از حجم نمونه 9 نفر (60%) به میزان کم و 6 نفر (40%) به میزان متوسط معتقدند که رشته‌ها و دوره‌های آموزشی متناسب با تحولات علمی طراحی شده‌اند، از این نظر میانه فراوانی افراد حجم نمونه در میان پاسخ‌گویانی است که گزینه کم را انتخاب کرده‌اند و نیز بالاترین فراوانی (مد) پاسخ‌ها در میان کسانی است که گزینه کم را انتخاب کرده‌اند. امتیاز این نشانگر که همان میانگین

پاسخ‌های داده‌شده بر اساس فرمول محاسبه میانگین پس از اعمال وزن عددی مربوط است، عدد $1/4$ را نشان می‌دهد، این عدد بر اساس «معیار» در نظر گرفته شده در پیمایش و به واسطه قراردادن بین اعداد $1-1/66$ حاکی از وجود وضعیتی نامطلوب است و اینکه از دیدگاه دانشجویان دوره آموزشی به میزان اندکی متناسب با تحولات علمی طراحی شده است.

تا چه اندازه رشته‌ها و دوره‌های آموزشی متناسب با تحولات علمی طراحی شده‌اند؟					
		فراوانی	درصد	درصد پاسخ‌های صحیح	درصد تجمعی
پاسخ	کم	9	60.0	60.0	60.0
	متوسط	6	40.0	40.0	40.0
	زیاد	0	0	0	0
	مجموع	15	100.0	100.0	

2-8. تا چه اندازه رشته‌ها و دوره‌های آموزشی متناسب با نیازهای جامعه طراحی شده‌اند؟

بر اساس این سؤال از حجم نمونه 10 نفر (66.7%) به میزان کم، 4 نفر (26.7%) به میزان متوسط و 1 نفر (6.7%) به میزان زیاد معتقدند که رشته‌ها و دوره‌های آموزشی متناسب با ابزارهای جامعه طراحی شده‌اند، از این نظر میانه فراوانی افراد حجم نمونه در میان پاسخ‌گویانی است که گزینه کم را انتخاب کرده‌اند و نیز بالاترین فراوانی (مد) پاسخ‌ها در میان کسانی است که گزینه کم را انتخاب کرده‌اند. امتیاز این نشانگر که همان میانگین پاسخ‌های داده‌شده بر اساس فرمول محاسبه میانگین پس از اعمال وزن عددی مربوط است، عدد $1/4$ را نشان می‌دهد، این عدد بر اساس «معیار» در نظر گرفته شده در پیمایش و به واسطه قراردادن بین اعداد $1-1/66$ حاکی از وجود وضعیتی نامطلوب است و اینکه از دیدگاه دانشجویان دوره آموزشی به میزان اندکی متناسب با نیازهای جامعه طراحی شده است.

تا چه اندازه رشته‌ها و دوره‌های آموزشی متناسب با نیازهای جامعه طراحی شده‌اند؟					
		فراوانی	درصد	درصد پاسخ‌های صحیح	درصد تجمعی
پاسخ	کم	10	66.7	66.7	66.7
	متوسط	4	26.7	26.7	93.3
	زیاد	1	6.7	6.7	100.0
	مجموع	15	100.0	100.0	

9. آیا اهداف دوره‌های آموزشی در گروه، دقیق و مدون هستند؟

بر اساس این سؤال از حجم نمونه 7 نفر (46.7%) به میزان کم، 7 نفر (46.7%) به میزان متوسط و 1 نفر (6.7%) به میزان زیاد معتقدند که اهداف دوره‌های آموزشی در گروه دقیق و مدون هستند، از این نظر میانه فراوانی افراد حجم نمونه در میان پاسخ‌گویانی است که گزینه متوسط را انتخاب کرده‌اند و نیز بالاترین فراوانی (مد) پاسخ‌ها در میان کسانی است که گزینه کم را انتخاب کرده‌اند. امتیاز این نشانگر که همان میانگین پاسخ‌های داده‌شده بر اساس فرمول محاسبه میانگین پس از اعمال وزن عددی مربوط است، عدد 1/6 را نشان می‌دهد، این عدد بر اساس «معیار» در نظر گرفته شده در پیمایش و به واسطه قراردادن بین اعداد 1-1/66 حاکی از وجود وضعیتی نامطلوب است و اینکه از دیدگاه دانشجویان اهداف دوره‌های آموزشی در گروه به میزان اندکی مشخص هستند.

آیا اهداف دوره‌های آموزشی در گروه دقیق و مدون هستند؟					
		فراوانی	درصد	درصد پاسخ‌های صحیح	درصد تجمعی
پاسخ	کم	7	46.7	46.7	46.7
	متوسط	7	46.7	46.7	93.3
	زیاد	1	6.7	6.7	100.0
	مجموع	15	100.0	100.0	

10. تناسب برنامه درسی با نیازهای دانشجویان

10-1. برنامه درسی فعلی به افزایش اطلاعات من کمک می‌کند؟

بر اساس این سؤال از حجم نمونه 5 نفر (33.3%) به میزان کم، 9 نفر (60%) به میزان متوسط و 1 نفر (6.7%) به میزان زیاد معتقدند که برنامه درسی فعلی به افزایش اطلاعات من کمک می‌کند، از این نظر میانه فراوانی افراد حجم نمونه در

میان پاسخ‌گویانی است که گزینه متوسط را انتخاب کرده‌اند و نیز بالاترین فراوانی (مد) پاسخ‌ها در میان کسانی است که گزینه متوسط را انتخاب کرده‌اند. امتیاز این نشانگر که همان میانگین پاسخ‌های داده‌شده بر اساس فرمول محاسبه میانگین پس از اعمال وزن عددی مربوط است، عدد $1/73$ را نشان می‌دهد، این عدد بر اساس «معیار» در نظر گرفته شده در پیمایش و به واسطه قراردادن بین اعداد $1/66-2/32$ حاکی از وجود وضعیتی نسبتاً مطلوب است و اینکه دانشجویان معتقدند به طور متوسطی برنامه درسی موجود به افزایش اطلاعات آنان کمک می‌کند.

برنامه درسی فعلی به افزایش اطلاعات من کمک می‌کند؟					
		فراوانی	درصد	درصد پاسخ‌های صحیح	درصد تجمعی
پاسخ	کم	5	33.3	33.3	33.3
	متوسط	9	60.0	60.0	93.3
	زیاد	1	6.7	6.7	100.0
	مجموع	15	100.0	100.0	

2-10. برنامه درسی با توجه به نیازهای جامعه و تحولات آن طراحی شده است؟ بر اساس این سؤال از حجم نمونه 11 نفر (73.3%) به میزان کم، 2 نفر (13.3%) به میزان متوسط و 1 نفر (6.7%) به میزان زیاد معتقدند برنامه درسی با توجه به نیازهای جامعه و تحولات آن طراحی شده است. از این نظر میانه فراوانی افراد حجم نمونه در میان پاسخ‌گویانی است که گزینه کم را انتخاب کرده‌اند و نیز بالاترین فراوانی (مد) پاسخ‌ها در میان کسانی است که گزینه کم را انتخاب کرده‌اند. امتیاز این نشانگر که همان میانگین پاسخ‌های داده‌شده بر اساس فرمول محاسبه میانگین پس از اعمال وزن عددی مربوط است، عدد $1/28$ را نشان می‌دهد، این عدد بر اساس «معیار» در نظر گرفته شده در پیمایش و به واسطه قراردادن بین اعداد $1-1/66$ حاکی از وجود وضعیتی نامطلوب است و اینکه برنامه درسی موجود از دیدگاه دانشجویان به میزان اندکی متناسب نیاز جامعه و تحولات آن طراحی شده است.

برنامه درسی با توجه به نیازهای جامعه و تحولات آن طراحی شده است؟					
		فراوانی	درصد	درصد پاسخ‌های صحیح	درصد تجمعی
پاسخ	کم	11	73.3	78.6	78.6
	متوسط	2	13.3	14.3	92.9
	زیاد	1	6.7	7.1	100.0
	بی‌پاسخ	1	6.7		
مجموع		15	100.0		

11. تنوع دوره‌های آموزشی با توجه به نیازهای دانشجوی

11-1. تنوع دروس و دوره‌های آموزشی باعث می‌شود تا آگاهی‌ام از رشته‌ام و

نیازهای جامعه را افزایش دهم؟

بر اساس این سؤال از حجم نمونه 7 نفر (46.7%) به میزان کم، 5 نفر (33.3%) به میزان متوسط و 3 نفر (20%) به میزان زیاد معتقدند که: تنوع درس‌ها و دوره‌های آموزشی باعث می‌شود تا آگاهی من از رشته‌ام و نیازهای جامعه را افزایش دهم. از این نظر میانه فراوانی افراد حجم نمونه در میان پاسخ‌گویانی است که گزینه متوسط را انتخاب کرده‌اند و نیز بالاترین فراوانی (مد) پاسخ‌ها در میان کسانی است که گزینه کم را انتخاب کرده‌اند. امتیاز این نشانگر که همان میانگین پاسخ‌های داده‌شده بر اساس فرمول محاسبه میانگین پس از اعمال وزن عددی مربوط است، عدد $1/73$ را نشان می‌دهد، این عدد بر اساس «معیار» در نظر گرفته شده در پیمایش و به واسطه قراردادن بین اعداد $1/66-2/32$ حاکی از وجود وضعیتی نسبتاً مطلوب است و اینکه دانشجویان به طور متوسط معتقدند برنامه دروس تنوع دارد و منجر به افزایش آگاهی از جامعه می‌شود.

تنوع دروس و دوره‌های آموزشی باعث می‌شود تا آگاهی خود را از رشته‌ام و نیازهای جامعه افزایش دهم؟					
		فراوانی	درصد	درصد پاسخ‌های صحیح	درصد تجمعی
پاسخ	کم	7	46.7	46.7	4
	متوسط	5	33.3	33.3	80.0
	زیاد	3	20.0	20.0	100.0
	مجموع	15	100.0	100.0	

2-11. تنوع دروس دوره‌های آموزشی باعث ایجاد علاقه در من نسبت به رشته‌ام می‌شود؟

بر اساس این سؤال از حجم نمونه 3 نفر (20%) به میزان کم، 8 نفر (53.3%) به میزان متوسط و 4 نفر (26.7%) به میزان زیاد معتقدند که: تنوع دروس و دوره‌های آموزشی باعث ایجاد علاقه در من نسبت به رشته‌ام می‌شود؛ از این نظر میانه فراوانی افراد حجم نمونه در میان پاسخ‌گویانی است که گزینه متوسط را انتخاب کرده‌اند و نیز بالاترین فراوانی (مد) پاسخ‌ها در میان کسانی است که گزینه متوسط را انتخاب کرده‌اند. امتیاز این نشانگر که همان میانگین پاسخ‌های داده‌شده بر اساس فرمول محاسبه میانگین پس از اعمال وزن عددی مربوط است، عدد 2/06 را نشان می‌دهد، این عدد بر اساس «معیار» در نظر گرفته شده در پیمایش و به واسطه قرارداداشتن بین اعداد 1/66-2/32 حاکی از وجود وضعیتی نسبتاً مطلوب است و اینکه دانشجویان معتقدند به طور متوسطی تنوع دروس دوره آموزشی منجر به علاقمندی آنها نسبت به رشته می‌شود.

تنوع دروس دوره‌های آموزشی باعث ایجاد علاقه در من نسبت به رشته‌ام می‌شود؟					
		فراوانی	درصد	درصد پاسخ‌های صحیح	درصد تجمعی
پاسخ	کم	3	20.0	20.0	20.0
	متوسط	8	53.3	53.3	73.3
	زیاد	4	26.7	26.7	100.0
	مجموع	15	100.0	100.0	

2-12. تناسب بین دروس نظری و عملی در برنامه‌های درسی

1-12. آنچه را به صورت نظری یاد می‌گیرم در قالب واحدهای عملی به مرحله اجرا درمی‌آورم؟

بر اساس این سؤال از حجم نمونه 2 نفر (13.3%) به گزینه «بله» و 13 نفر (86.7%) به گزینه «خیر» پاسخ داده‌اند، از این نظر، میانه فراوانی افراد حجم نمونه در میان پاسخ‌گویانی است که گزینه خیر را انتخاب کرده‌اند و نیز بالاترین فراوانی (مد) پاسخ‌ها در میان کسانی است که گزینه خیر را انتخاب کرده‌اند. بر اساس «معیار» در نظر گرفته شده در پیمایش و به واسطه اینکه کمتر از 70 درصد به گزینه «بله» پاسخ

داده‌اند وضعیت این نشانگر نامطلوب تلقی می‌شود و در واقع اکثریت دانشجویان از نبود دروس کاربردی و مفید عملی ناراضی هستند.

آنچه را به صورت نظری یاد می‌گیریم در قالب واحدهای عملی به مرحله اجرا در می‌آوریم؟					
		فراوانی	درصد	درصد پاسخ‌های صحیح	درصد تجمعی
پاسخ	بله	2	13.3	13.3	13.3
	خیر	13	86.7	86.7	100.0
	مجموع	15	100.0	100.0	

13. فعالیتهای فوق برنامه

13-1. تا چه اندازه زمان لازم در برنامه درسی به منظور بازدید از فعالیتهای

مرتبط پیش‌بینی شده است؟

بر اساس این سؤال، از حجم نمونه 12 نفر (80%) به میزان کم، 1 نفر (6.7%) به میزان متوسط و 1 نفر (6.7%) به میزان زیاد معتقدند که زمان لازم در برنامه درسی به منظور بازدید از فعالیتهای مرتبط پیش‌بینی شده است، از این نظر میانه فراوانی افراد حجم نمونه در میان پاسخ‌گویانی است که گزینه کم را انتخاب کرده‌اند و نیز بالاترین فراوانی (مد) پاسخ‌ها در میان کسانی است که گزینه کم را انتخاب کرده‌اند. امتیاز این نشانگر که همان میانگین پاسخ‌های داده‌شده بر اساس فرمول محاسبه میانگین پس از اعمال وزن عددی مربوط است، عدد $1/21$ را نشان می‌دهد، این عدد بر اساس «معیار» در نظر گرفته شده در پیمایش و به واسطه قراردادن بین اعداد $1/66$ - 1 حاکی از وجود وضعیتی نامطلوب است و دانشجویان زمان اندکی در برنامه درسی برای بازدید از فعالیتهای مرتبط دارند.

تا چه اندازه زمان لازم در برنامه درسی به منظور بازدید از فعالیتهای مرتبط پیش‌بینی شده است؟					
		فراوانی	درصد	درصد پاسخ‌های صحیح	درصد تجمعی
پاسخ	کم	12	80.0	85.7	85.7
	متوسط	1	6.7	7.1	92.9
	زیاد	1	6.7	7.1	100.0
بی‌پاسخ		1	6.7		
مجموع		15	100.0		

2-13. تا چه اندازه از کارشناسان و صاحب‌نظران مرتبط برای سخنرانی دعوت به عمل می‌آید؟

بر اساس این سؤال از حجم نمونه 14 نفر (93.3%) به میزان کم، 1 نفر (6.7%) به میزان متوسط معتقدند که از کارشناسان و صاحب‌نظران مرتبط برای سخنرانی دعوت به عمل می‌آید. از این نظر میانه فراوانی افراد حجم نمونه در میان پاسخ‌گویانی است که گزینه کم را انتخاب کرده‌اند و نیز بالاترین فراوانی (مد) پاسخ‌ها در میان کسانی است که گزینه کم را انتخاب کرده‌اند. امتیاز این نشانگر که همان میانگین پاسخ‌های داده‌شده بر اساس فرمول محاسبه میانگین پس از اعمال وزن عددی مربوط است، عدد 1/06 را نشان می‌دهد، این عدد بر اساس «معیار» در نظر گرفته شده در پیمایش و به واسطه قراردادن بین اعداد 1-1/66 حاکی از وجود وضعیتی نامطلوب است، این وضعیت ناشی از دعوت کم از کارشناسان برای سخنرانی است.

تا چه اندازه از کارشناسان و صاحب‌نظران مرتبط برای سخنرانی دعوت به عمل می‌آید؟					
		فراوانی	درصد	درصد پاسخ‌های صحیح	درصد تجمعی
پاسخ	کم	14	93.3	93.3	93.3
	متوسط	1	6.7	6.7	100.0
	زیاد	0	0	0	0
	مجموع	15	100.0	100.0	

3-13. تا چه اندازه سمینارها و کنفرانس‌های علمی به وسیله گروه برگزار می‌شود؟
بر اساس این سؤال از حجم نمونه 12 نفر (80%) به میزان کم، 2 نفر (13.3%) به میزان متوسط و 1 نفر (6.7%) به میزان زیاد معتقدند که سمینارها و کنفرانس‌های علمی توسط گروه برگزار می‌شود. از این نظر میانه فراوانی افراد حجم نمونه در میان پاسخ‌گویانی است که گزینه کم را انتخاب کرده‌اند و نیز بالاترین فراوانی (مد) پاسخ‌ها در میان کسانی است که گزینه کم را انتخاب کرده‌اند. امتیاز این نشانگر که همان میانگین پاسخ‌های داده‌شده بر اساس فرمول محاسبه میانگین پس از اعمال وزن عددی مربوط است، عدد 1/26 را نشان می‌دهد، این عدد بر اساس «معیار» در نظر گرفته شده در پیمایش و به واسطه قراردادن بین اعداد 1-1/66 حاکی از

وجود وضعیتی نامطلوب است، به عبارتی به میزان اندکی سمینار و کنفرانس علمی توسط گروه برگزار می‌شود.

تا چه اندازه سمینارها و کنفرانس‌های علمی توسط گروه برگزار می‌شود؟					
		فراوانی	درصد	درصد پاسخ‌های صحیح	درصد تجمعی
پاسخ	کم	12	80.0	80.0	80.0
	متوسط	2	13.3	13.3	93.3
	زیاد	1	6.7	6.7	100.0
	مجموع	15	100.0	100.0	

نتیجه‌گیری

مقاله با هدف ارزیابی درونی گروه روابط بین‌الملل دانشگاه تهران به توصیف نقاط قوت و ضعف شیوه سنتی آموزش روابط بین‌الملل بر اساس دیدگاه نمونه‌ای در دسترس از دانشجویان دکتری روابط بین‌الملل دختر و پسر دانشگاه تهران در نیم‌سال اول سال تحصیلی 1390-1391 پرداخته است. تحلیل نشانگرهای در نظر گرفته شده در پرسشنامه نتایج جالب توجهی را در بر داشت که در ارزیابی روش سنتی آموزش روابط بین‌الملل در دانشگاه تهران و شناسایی نقاط قوت و ضعف آن قابل استفاده است.

تحلیل گویه‌های طراحی شده برای ارزیابی درونی گروه، حاکی از تناسب اندک اهداف گروه با نیازهای جامعه، تقویت اندک انگیزه یادگیری در دانشجویان با استفاده از روش‌های فعلی تدریس، تناسب اندک روش‌های تدریس استادان با محتوی درسی، تناسب اندک روش‌های تدریس استادان با معلومات قبلی دانشجویان، تنوع اندک در روش تدریس استادان، کم‌توجهی استادان به اهداف عملکردی (رفتاری) در تدریس، عدم استفاده یا استفاده اندک استادان از مواد و ابزار مناسب برای تدریس، ارزیابی اندک استادان از آموخته‌های دانشجویان قبل از تدریس، عدم استفاده یا استفاده اندک استادان از فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات، برآورد اندک استادان از سطح و وضعیت دانشجویان در ابتدای کلاس، تأکید اندک استادان بر ارزیابی دانشجویان در قالب میان‌ترم، تأکید اندک استادان بر ارزیابی دانشجویان در قالب آزمون پایان‌ترم، تناسب اندک طراحی دوره آموزشی با تحولات علمی و نیازهای جامعه است.

به باور دانشجویان اهداف دوره‌های آموزشی در گروه به میزان اندکی مشخص هستند، برنامه درسی موجود تحلیل اندکی از وضعیت رشته در جامعه در اختیار دانشجویان قرار می‌دهد و به میزان اندکی متناسب با نیاز جامعه و تحولات آن طراحی شده است. همچنین اکثریت دانشجویان از نبود درس‌های کاربردی و مفید عملی ناراضی هستند و بر این باورند که زمان اندکی در برنامه درسی برای بازدید از فعالیت‌های مرتبط دارند. دعوت اندک از کارشناسان برای سخنرانی، استفاده اندک از فضای آموزشی و اداری گروه و تقسیم نامناسب فضای آموزشی متناسب با نیاز رشته از دیگر نظراتی است که توسط دانشجویان منعکس شده است.

تحلیل گویه‌های طراحی شده بر اساس نظر دانشجویان وضعیت نسبتاً مطلوبی را در موارد زیر نشان می‌دهد:

آشنایی دانشجویان از اهداف و رسالت‌های گروه، انطباق اهداف گروه با نیازهای فردی و انتظارات دانشجویان در رشته، عملکرد مدیر گروه، متناسب بودن روش‌های تدریس اعضای هیئت‌علمی با محتوای درسی، نقش روش‌های تدریس استادان در درک بهتر مطالب آموزشی، در نظر گرفتن اطلاعات قبلی دانشجویان توسط اعضای هیئت‌علمی در ارائه مطالب، تناسب محتوای دروس با نوع درس، در نظر گرفتن فعالیت‌های دانشجویان در ارائه درس، استفاده از تکلیف و گزارش در ارزشیابی علمی دانشجویان، افزایش اطلاعات دانشجویان به واسطه برنامه درسی فعلی، تنوع دروس دوره‌های آموزشی و نقش آن در ایجاد علاقه دانشجویان به رشته، تنوع دروس و دوره‌های آموزشی و نقش آن در افزایش آگاهی از رشته. تحلیل نشانگرها همچنین گویای این بود که سطح علمی دانشجویان، علاقمندی دانشجویان به رشته تحصیلی خود، آشنایی ایشان با محتوی رشته و وضعیت بازار کار در وضعیت مطلوبی قرار دارد.

کتابنامه

- بازرگان، عباس (1387)، *ارزشیابی آموزشی*، چاپ ششم، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت).
- بازرگان، عباس، یوسف، حجازی، اسحاقی، فاخته (1387)، *راهنمای گام‌به‌گام ارزیابی درونی کیفیت در نظام دانشگاهی*، چاپ اول، تهران: دانشگاه تهران.
- _____ (1386)، *فرایند اجرای ارزیابی درونی در گروه‌های آموزشی دانشگاهی*، چاپ اول، تهران: دوران.
- پرداختچی، محمدحسن و همکاران، «تأثیر ارزیابی درونی در بهبود کیفیت دانشگاهی: تجربه دانشگاه شهید بهشتی» در سومین مجموعه مقالات همایش ارزیابی درونی کیفیت در نظام دانشگاهی، چاپ اول، تهران: مرکز ارزیابی کیفیت دانشگاه تهران، 1386، صص 45-70.
- فراستخواه، مقصود (1388)، *ارزیابی کیفیت آموزش عالی*، چاپ اول، تهران: مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی.

